

ומדייק רבינא: **הא** אם אומר "כתרומת לחמי תודה" – אסור.

והא תרומת לחמי תודה מארבעים הלחמים יב-ב

– רק לאחר זריקת דמים היא נעשית, שאז פוקעים כל איסורי הקרבן, ואז היא נהיית מותרת באכילה לכהנים, ולכן נוהגים להפריש את תרומת לחמי תודה רק לאחר זריקת הדם.

ומשנזרק הדם, שוב אין הלחמים אסורים מחמת "דבר הנדור" כדין קרבן, אלא רק משום "דבר האסור" לישראל, כמו תרומה מהתבואה, הנחשבת לדבר האסור ולא לדבר הנדור, שהיא מותרת באכילה לכהנים ואסורה לישראל.

ואם כן, בהכרח שהמתפיס בתרומת לחמי תודה נאסר רק משום שבעיקרא הוא מתפיס, דהיינו, בלחמי התודה לפני זריקת דמים, שאז הם אסורים באיסור אכילה של קרבן לפני זריקת הדם, מחמת היותם לחמי קרבן תודה, ודינם כקרבן, שאיסורו הוא בגדר דבר הנדור, ולכן אפשר להתפיס בהם!

ודוחה רב הונא בריה דרב נתן את הראיה:

אימא, יש לתקן את האמור, ובמקום "תרומת לחמי תודה" יש לגרוס: **כתרומת הלשכה**.

לחמי תודה", שהיא ארבעה לחמים מתוך ארבעים הלחמים שמביא עמו למקדש מי שמקריב קרבן תודה.

ארבעים לחמי התודה עשויים מארבעה סוגי לחם, עשרה לחמים מכל סוג:

עשרה לחמי חמץ. עשר חלות שלא החמיצו. עשרה ריקים [כעין מצות שלנו]. ועשר חלות רבוכות, שחולט הבצק שלהם תחילה במים רותחים, ואחר כך אופים ממנו חלות "רבוכות".

הכהן מקבל "תרומת לחמי תודה" שהם ארבעה לחמים, לחם אחד מכל אחד מארבעת הסוגים.

התרומה והחלה נחשבים לדבר האסור ולא לדבר הנדור, כי אין הפרשת התרומה והחלה נחשבים לנדר, ולכן אי אפשר להתפיס בהן נדר.

ואילו תרומת לחמי תודה, שהיא חלק מהקרבן, נחשבת לדבר הנדור, ואפשר להתפיס בה נדר.

האומר: דבר זה עלי כחלת אהרן, הניתנת לכהנים, וכתרומתו – מותר. היות ואינו מתפיס בדבר הנדור, אלא בדבר האסור [לישראל בלבד לאוכלו].

יוסף כאן ועיין שו"ת שבסוף אבני מילואים [ד]. אך שונה הדבר במתפיס בנותר או בפגול, שעל אף שיש כאן דבר הנדור ודבר האסור, כיון שגם הדבר האסור אינו אסור אלא מחמת היותו קרבן, שהוא דבר הנדור, המתפיס בו נחשב כמתפיס בדבר הנדור. תוס' ד"ה אבל נותר. אך הר"ן במסכת שבועות שם כתב, שרק

נדרו נחשב כנגד איסור התורה. ולכן הוא נחשב כמתפיס בדבר האסור. כך היא שיטת התוס' במסכת שבועות כ ב ד"ה דכי, וכך היא גם שיטת הנימקי יוסף כאן.

ולפיכך, מי שנדר שלא לאכול ביום הכיפורים, ושוב אמר על יום אחר הרי עלי שלא לאכול בו כביום הכיפורים - לא חל נדרו [נמוקי

מהתבואה, מותר, כיון שתרומת תבואה מעולם אינה דבר הנדור. כי גם מעיקרא, בהיות התבואה טבל, היא לא היתה נחשבת כדבר הנדור אלא דבר האסור!

ומשנינן: לחמי תרומת תודה נכללים גם הם במה שאמרה המשנה לקמן "כחלת אהרן וכתרומתו".

והא קא משמע לן המשנה שהכלילה אותם בכלל תרומה, שתרומת לחמי תודה — בכלל תרומתו היא!

ואיבעית אימא: תרומת לחמי תודה, נמי — אפשר שקודם זריקת דמים היא נעשית.

וכגון, דאפרישינהו ללחמי התרומה מלחמי התודה עוד בזמן הלישה של הבצק, שאז עדיין לא נזרק הדם של זבח התודה, ונמצא שלחמי התודה היו קדושים בקדושת קרבן, שהוא דבר הנדור.

ומוכיחה הגמרא שיש אפשרות להפריש בשלב כה מוקדם את תרומת לחמי התודה —

וכי הא דאמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל: לחמי תודה שאפאן בארבע חלות מארבעת הסוגים של לחמי תודה — יצא.

ועתה דנה הגמרא בדברי שמואל, ומוכיחה שבהכרח יש להעמיד את דבריו בכגון שהפריש את לחמי התודה בשעת לישה:

והוינן בדברי שמואל, **והכתיב "ארבעים לחמים"**, וכיצד אמר שמואל שאפשר לאפות את לחמי התודה בארבע חלות!

דהיינו, השקלים שהיו "תורמים" אל תוך שלש קופות מתוך כל הכסף הנמצא ב"לשכה" [בעזרה, ליד המקדש].

בלישכה היו מרכזים את כל השקלים שהתקבלו מידי שנה בשנה מתרומת מחצית השקל של עם ישראל, ובכסף שבקופות, ש"נתרם" מתוך כל השקלים שבלשכה, היו קונים את קרבנות ציבור.

ונמצא, שהמתפיס ב"תרומת הלשכה", אמנם בהשתא קא מתפיס, בממון שיש בו עתה קדושת קרבן, שהוא דבר הנדור, ולכן הוא אסור.

אך מקשה הגמרא:

אבל המתפיס בתרומת לחמי תודה, מאי? מה דינו, לדעתך, שבדהשתא קמתפיס? — מותר. שהרי עתה אין הלחמים קדושים בקדושת קרבן.

אם כן, תיקשי, **ליתני** במשנתנו המתפיס בתרומת לחמי תודה לאחר זריקת הדם, מותר.

ויש חידוש בדבר זה יותר מהדין שהמתפיס בתרומה או בחלה מותר — שעל אף שמעיקרא היו הלחמים הללו קדושים בקדושת קרבן, שהיא "דבר הנדור", בכל זאת לא נאסר הדבר שהוא מתפיס עתה בתרומת הלחמים. כיון שבדהשתא קמתפיס, ועתה אין בלחמים שנתרמו קדושת קרבן, אלא יש בהם רק דין אכילה, שיהיו מותרים באכילה לכהנים ולא לישראל.

וכל שכן, שהמתפיס בתרומתו שתרם

כאשר אוסר האדם בנדר דבר שכבר היה אסור, אז אם מתפיס בו לא חל נדרו, לפי שבעיקרו

ויש לבאר את דבריו, כי זה שצריך לאפות ארבעים לחמים נפרדים הוא רק דין לכתחילה לקיום המצוה. אבל בדיעבד, יוצאים ידי חובה אפילו כשאופים אותם בארבע חלות.

אלא שעדיין יש להקשות על דברי שמואל:

הכיצד יתכן לאפות ארבע חלות מארבע סוגים ולצאת בכך ידי חובה בדיעבד? והא בעי למשקל תרומה! הרי יש צורך לקחת מתוך לחמי התודה ארבע לחמים לתרומת לחמי תודה [שחייב להפריש מכל עשרה לחמים לחם אחד], וכיצד אפשר לקחת תרומה של ארבעה לחמים מתוך ארבע חלות!?

וכי תימא דשקיל, שמא תאמר לתרץ, שהוא יכול לקחת חדא ריפתא, לחם אחד מתוך ארבעת החלות ולהפרישו כתרומה על כולה.

אי אפשר לומר כך. כי יוצא שהלחם שהוא מפריש תרומה הוא רק סוג אחד של לחם מתוך ארבעת הסוגים של תודה —

והתנן: כתיב בתרומת לחמי תודה [ויקרא ז] "אחד מכל קרבן" — מלמד הכתוב שלא יטול מקרבן אחד ויפרישנו על חבירו!

אלא יטול מכל אחד ואחד מארבעת הסוגים של לחמי תודה לחם מהסוג ההוא —

וכי תימא דשקיל, שמא תאמר לתרץ את דברי שמואל, שהוא יחתוך פרוסה מכל חד וחד מארבעת הלחמים, ויתרום את ארבעת

הפרוסות מארבעת הסוגים על ארבעת הלחמים.

אי אפשר לומר כך. כי —

והתנן: "אחד" — שיטול תרומה לחם אחד שלם — שלא יטול פרוסה!

אלא, בהכרח, שדברי שמואל אמורים בכגון דאפשרינהו לחלות התרומה של לחמי תודה, בשעת לישה, בעודו לש את העיסה.

דשקיל חדא חתיכת בצק מעיסת חלת החמין, וחדא חתיכת בצק מן עיסת החלות, וחדא חתיכת בצק מן עיסת הרקיקים, וחדא חתיכת בצק מן עיסת הרבוכה.

והיינו, שנוטל חתיכת בצק מכל אחת מארבעת החלות, שאז אין נחשבת חתיכת הבצק בגדר "פרוסה" מתוך לחם, ומפריש תרומת לחמי תודה את ארבע חתיכות הבצק מארבע סוגי העיסות לתרומה.

ואחר כך הוא אופה את ארבעת העיסות כארבע חלות תודה מארבע סוגים.

וכמו כן הוא אופה לחוד את ארבעת הבצקים שבידו כארבעה לחמים של תרומת לחמי תודה.

ונמצא, שיש בידו ארבעה לחמים אפויים כתרומה, ואין בהם חסרון של "פרוסה".

וכיון שהעמדנו את דברי שמואל שהפריש את חלות התרומה של לחמי תודה עוד

מתפיס. ולפי זה בפיגול ובנותר של עולה, שחל איסור הפיגול והנותר על העולה, לאחר מכן, גם בלי החילוק של תוס' חל נדרו.

בדהשתא, בבשר הבכור לאחר זריקת הדם, כשהוא מותר באכילה לכהנים, והוא מותר! ודחינן: לא בכך נחלקו רבי יעקב ורבי יוסי.

אלא, **דכולי עלמא** הוא מתפיסו, אפילו אם סתם דבריו, בבשר בכור לפני זריקת דמים.

ומאי טעמא דמאן דשרי? והרי בכור, קרבן הוא?!

היות ואמר קרא בפרשת נדרים [במדבר ל] "איש כי ידור נדר לה" — מלמד הכתוב בכפל לשונו "כי ידור נדר", שלא חל הנדר בהתפסה, עד שידור ויתפיס אותו בדבר הנדר.

לאפוקי להוציא בכור — דדבר האסור הוא! כי בכור הוא קדוש מרחם, מאליו, ואין הוא דבר הנדור בידי אדם!

ואילו **מאן דאסר**, סבר:

כיון שאמר קרא "כי ידור נדר לה" — לימד הכתוב "לה", לרבות מתפיס בדבר האסור.

ומבאר הגמרא:

ומאן דשרי [היות והתפיס בדבר האסור ולא בדבר הנדור] — זה שאמר הכתוב "לה", **מאי עביד ליה?**

מיבעי ליה, צריך את היתור "לה" — למתפיס בבשר הטאת ואשם.

והוינן בה: ומה ראית לרבות את המתפיס בבשר הטאת ואשם, ולהוציא את המתפיס בכבור?

בהיותן בצק, בשעת לישה, הרי מצינו שמפרישים תרומת לחמי תודה עוד לפני זריקת דם זבח התודה.

ועתה דנה הגמרא, האם המחלוקת בין רבא לרב הונא בריה דרב נתן אם בעיקרא הוא מתפיס או בדהשתא הוא מתפיס, היא מחלוקת תנאים:

לימא בתנאי? —

דתנאי: האומר: **הרי עלי בכבור** —

רבי יעקב אוסר, ורבי יהודה מתיר.

והוינן בה: **היכי דמי?** באיזה אופן נחלקו?

אי נימא שמדובר בברייתא במי שמתפיס בשר או ככר לחם ואומר במפורש שהוא מתפיס בבשר בכור לפני זריקת דמים — **מאי טעמא דמאן דשרי?** והרי בכור קרבן הוא, ונמצא מתפיס בקרבן! (1)

ואי במתפיס במפורש בבשר בכור לאחר זריקת דמים שמותר באכילה — **מאי טעמא דמאן דאסר?**

אלא, לא, מדובר בברייתא, בכגון:

יג-א **דמחית שמביא בשר בכור, ומחית בשר דהאיך, ומביא בשר היתר הזה מצדו השני, ומניחו גביה, לידו.**

ואמר על בשר ההיתר "זה — כזה"!

ומחלוקת תנאי היא, אם הוא מתפיס במעיקרא, בבשר הבכור לפני זריקת הדם, כשהיה אסור באכילה לכל אדם מחמת קדושת הקרבן, ואסור. או שהוא מתפיס

1. אם כי בכור אינו קדוש על ידי אדם, אלא מאליו הוא מתקדש, כיון שיש מצוה להקדישו,